

مقدمه حقوق

شاپا جایی: ۱۸۴۱-۲۷۸۳
شاپای الکترونیکی: ۱۹۲۲-۲۷۸۳

دوره ۶ - شماره ۱۷ - زمستان ۱۴۰۲

بررسی ضرورت افشاء وجود قرارداد تأمین مالی داوری بین‌المللی توسط شخص ثالث و لزوم صیانت از افشاء سایر اطلاعات
محمد مهدی اسدی

کیفیات مشدده جرم در حقوق کیفری ایران
محمد کمالی، محمد باقر بصیر

مبانی حقوق طبیعی جان لاک و تاثیر آن در کنوانسیون حقوق کودک
محمد مهدی داور، سعیده تسلیمی

قضازدایی؛ نگرشی برای پیشگیری از پایداری بزهکاری نوجوانان
محمد جوان‌بخت، پریسا کریمی، محدثه صادقیان لمراسکی
بررسی مفهوم دارنده سند تجارتي

سارا فرزادی مهر، شاپور محمد حسینی، محمدرضا حقیقی
تاثیر سبک زندگی اسلامی در پیشگیری از جرایم یقه سفیدها: بررسی فقهی و حقوقی
مریم کمائی، زهرا انصاری فر، پیتر گاتسچالک

روش‌های حل و فصل اختلافات در قراردادهای فیدیک
آرمان یعقوبی مقدم، محمد غلام پور ویشکائی، محمد یار ارشدی
واکاوی سیر تکوینی پدیده مجرمانه نسل‌کشی در بستر تاریخی

محمد جوان‌بخت، مینو محمدی، کیومرث کلاتتری درونکلا
نقش قاضی اجرای احکام کیفری در بازدارندگی و فردی کردن مجازات
زهرا نظری

نقد و ارزیابی مسئولیت مدیران در قبال بدهی‌های مالیاتی شرکت بر اساس لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت و قانون مالیات‌های مستقیم
نیما رضائی، محمد شجاعی فر، امیرحسین ابوالحسنی

جرائم مالیاتی با دیدگاه کیفر شناختی در حقوق ایران
سیده فائزه فاطمی

مرجع صالح و عنوان خواسته در دعاوی ملی شدن اراضی
مسلم اله یاری

چالش‌های اجرایی دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با محوریت نقش دادیار
سید مهدی احمدی، نسترن ارزانیان

تاثیر عدالت ترمیمی و سیاست جنایی بر بزه‌دیدگی جنسی اطفال (از حمایت تا بازپروری)
سید حسین دهقان نیری، مریم مسافری

حق تعیین سرنوشت به مثابه یکی از حقوق بنیادین بشر در خصوص اشخاص ترانجسیتی (با تأکید بر دادنامه صادره از شعبه
سیزدهم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران)

محمد سعید حسینی، حشمت رستمی درونکلا، محمد مهدی ساکی، فاطمه دهقان، عباس رضایی گیلانی
حمایت از حقوق فرهنگی زندانیان در اسناد بین‌المللی، منطقه‌ای و نظام حقوقی ایران

مرجان نگهی مخلص آبادی
تحلیل نظام حقوق مالیاتی حاکم بر شرکتهای تجاری

پریسا رضوان، علی زارع
کرامت انسانی در حقوق کیفری و اسناد بین‌المللی

محمد امین ابراهیمی
نقش اموال تملیکی دولت در پیشبرد اهداف اقتصادی: تحلیل قوانین و بررسی موانع و راهکارها
الهام درکی، آپدا مخترع، بهنام رستگاری

موضوعیت و ادله اثبات جرم در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
صادق بنی طرفیان جویزای

سیاست کیفری افتراقی قانون نیروهای مسلح در قبال فروش اموال و اشیای نظامی
یاسر شاکری

Executive Challenges of Children and Adolescent Rights Protection Offices Centered on the Role of Judge

چالش‌های اجرایی دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با محوریت نقش دادیار

Sayyed Mehdi Ahmadi
Assistant Professor, Department of Jurisprudence and Law,
Islamic Azad University, Sari Branch, Sari, Iran

سید مهدی احمدی
استادیار گروه فقه و حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، ساری، ایران
dr. ahmadi4545@gmail.com

Nastaran Arzainan
PhD student in criminal law and criminology, Islamic Azad
University, Sari branch, Sari, Iran (Corresponding Author)

نستون ارزائیان
دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری،
ساری، ایران (نویسنده مسئول)

arzainian72@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0001-9488-8466>

Abstract

The Law on the Protection of Children and Adolescents approved in 2019 by the Islamic Council, for the first time mentioned the necessity of forming judicial offices for the protection of children and adolescents, which is included in Articles 4 and 5 of the same law, which is the statute of this office; He/She has assigned duties that are currently in charge of the said offices are the assistant prosecutors who perform the assigned duties under the supervision of the district prosecutor. In the light of Article 88 of the Criminal Procedure Law approved in 2013, the assistant prosecutor performs his legal duties under the supervision and training of the prosecutor and, if necessary, benefits from all the powers delegated by the prosecutor. And finally, give a proper answer to the question of whether the prosecutor has the right to provide instruction to the prosecutor. And finally, after that, the process and how to deal with the cases of the support offices, the possibility of registering a request for damages to the criminal courts and predicting a different mechanism regarding the non-payment of expenses related to forensic medicine in the crimes of children and juveniles, focusing on the role of the public prosecutor. The present research is written in analytical-descriptive method and the method of collecting materials is valid through the library and through books, articles and reports.
Keywords: Protection Offices, Children's Rights, Juvenile Rights, Judge.

چکیده

قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، نخستین بار به ضرورت تشکیل دفاتر حمایت از کودکان و نوجوانان دادگستری اشاره نموده که در ماده‌های ۴ و ۵ همین قانون که اساسنامه این دفتر به شمار می‌آید؛ وظایفی را محول داشته که مسئول دفتر مذکور در حال حاضر دادیارانی هستند که تحت نظارت دادستان مجموعه، وظایف محوله را انجام می‌دهند. در پروتو ماده ۸۸ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، دادیار تحت نظارت و تعلیمات دادستان به انجام وظایف قانونی خود می‌پردازد و عنداللزوم از تمامی اختیارات تفویض شده از ناحیه دادستان نیز بهره‌مند است. نگارندگان در پژوهش حاضر که به روش تحلیلی-توصیفی نگارش یافته به دنبال آن هستند که نقش دادیار به عنوان سکندر دار دفاتر حمایت را به طور توأمان با نقش نظارتی دادستان تبیین نموده و پس از آن، به امکان‌سنجی تفویض اختیارات دادستانی به دادیار مسئول دفتر بپردازند و به این سؤال که آیا اساساً دادستان حق ارائه تعلیمات به دادیار دارد؟ نیز، پاسخی شایسته دهند. پس از آن، فرایند و چگونگی رسیدگی به پرونده‌های دفاتر حمایت از امکان ثبت درخواست ضروروزیان به محاکم کیفری و پیش‌بینی سازوکاری متفاوت درخصوص عدم پرداخت هزینه‌های مربوط به پزشکی قانونی در جرایم اطفال و نوجوانان، با محوریت نقش دادیار را بررسی نمایند.
واژگان کلیدی: دفاتر حمایت، حقوق کودک، حقوق نوجوان، دادیار.

Received: 2023/10/04 - Review: 2024/01/09 - Accepted: 2024/01/30

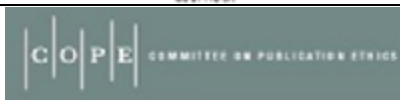
دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۱۲ - بازنگری مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۱۹ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۰۷/۳۰

ارجاع:

احمدی، سید مهدی؛ ارزانیان، نسترن؛ (۱۴۰۲)، چالش‌های اجرایی دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با محوریت نقش دادیار، تمدن حقوقی، شماره ۱۷.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

مقدمه

حقوق کیفری اطفال و نوجوانان، به دنبال مطالعات بالینی جرم‌شناسی بیش از یک قرن پیش به وجود آمده است تا به دنبال آن، مأمنی جهت بررسی ریشه‌ای حقوق کودک و نوجوان با تکیه بر حفظ و صیانت از امنیت و حقوق ایشان باشد (یفت، ۱۴۰۰، ۶۲). به همین منظور در جایی که علیه کودک یا نوجوان بزه‌ای واقع گردید یا فرصت ارتکاب بزه ایجاد شد، عنداللزوم مستلزم تصویب قوانین جامع و مدون جهت حمایت از کودک و نوجوان هستیم (گل کرم و خندانی، ۱۳۹۸، ۳۷۸). چراکه به هر میزانی که به حقوق کودکان و نوجوانان خللی وارد شود، به همان میزان از امنیت و شکوفایی آینده جامعه کاسته می‌شود (کونانی، ۱۳۹۹، ۱۵۱). مسلم است که تشکیل کمیته حقوق کودک سازمان ملل متحد و کنوانسیون حقوق کودک از مهم‌ترین گام‌های بین‌المللی در جهت تثبیت حمایت از کودکان و نوجوانان به‌شمار می‌آید (کونانی، ۱۳۹۹، ۱۵۲). لکن به‌رغم پیش‌بینی کنوانسیون‌های متعدد حقوق کودک و تشکیل جلسات متعدد جهانی پیرامون موضوع در کشور، قوانین درخوری در جهت حمایت از کودکان و نوجوانان به چشم نخورده است (عالمی و طالبی، ۱۴۰۰، ۱۸۳). تا این که در سال ۱۳۹۹ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان تصویب گردید؛ که با وجود چالش و خلأهای فراوان، بسیاری از موضوعات روز را مطرح و مورد قانون‌گذاری قرار داده است (کشکولیان و حیدری، ۱۴۰۰، ۳۷).

در نگاه کلی این نکته به ذهن متبادر می‌شود که قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹

یک قانونی حمایتی است؛ چراکه دیدگاه حمایتی از اطفال و نوجوانان مدنظر مقنن قرار گرفته است. به طور مثال مسائلی همچون وضعیت مخاطره‌آمیز تعریف و مصادیق آن به تفکیک بیان شده؛ اعمال متفاوتی مورد جرم‌انگاری قرار گرفته که برای نخستین بار بدان توجه ویژه شده است. از مهم‌ترین اقدامات بی‌نظیر مقنن در این قانون، رویکرد متفاوتی است که به ضرورت تشکیل دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان می‌پردازد که خطی‌مشی این پژوهش، بازتعریف دفاتر حمایت و وظایف محوله مقنن به آن‌ها بوده و در ادامه بر آن است تا با بررسی نقش دادیار به عنوان مسئول این دفاتر، چالش‌های این مسئولیت را بیان نموده و پس از آن، فرایند رسیدگی به این پرونده‌ها را با محوریت دادیار تبیین نماید.

شایسته بیان است که پژوهش حاضر در ادبیات تقنینی ایران کمتر بدان پرداخته شده و در نوع خود کم‌نظیر می‌باشد. بدین شرح که پژوهشی که پیش از آن، پیرامون بازشرح دفتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان است؛ صرفاً پژوهشی با عنوان «بررسی خلأهای قانون حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با تأکید بر نقش دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان دادگستری»^۱، منتشر شده است که پس از تعریف دفاتر حمایت بیشتر در خصوص وظایف این دفاتر در پرتو جرایم منعکس شده در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ پرداخته است. در انتها لازم به ذکر است که پژوهش حاضر، به روش تحلیلی-توصیفی نگارش یافته و روش جمع‌آوری مطالب، از طریق کتابخانه و به واسطه کتاب‌ها، مقاله‌ها و گزارش‌های معتبر می‌باشد.

۱- مفهوم‌شناسی پژوهش

در بند «الف» ماده ۱^۲ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ طفل و نوجوان تعریف شده است. طفل در مفهوم لغوی به معنای کودک، بچه، نوزاد آدمی و مولود می‌باشد و منظور نوجوان کسی است که تازه به مرحله جوانی رسیده باشد (دهخدا، ۱۳۷۷، ج ۴، ۱۹۰) و در مفهوم حقوقی منظور از طفل هر فردی است که به سن بلوغ شرعی نرسیده باشد. در ماده ۱۴۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ سن بلوغ در

۱- ارزانیان، نسترن، ۱۴۰۱، بررسی خلأهای قانون حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با تأکید بر نقش دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان دادگستری، فصلنامه تمدن حقوقی، شماره ۱۳.

۲- ماده ۱: اصطلاحات به کار رفته در این قانون، به شرح زیر تعریف می‌شود: الف- طفل: هر فرد که به سن بلوغ شرعی نرسیده است.

دختران و پسران به ترتیب نه و پانزده سال قمری مرقوم گردیده و به هر فرد زیر هجده سال کامل شمسی که به سن بلوغ شرعی نرسیده باشد نیز، نوجوان می‌گویند (عباسی و همکاران، ۱۴۰۱، ۳۱). محدوده شمول قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ در ماده ۲ تمام افرادی که به سن هجده سال تمام شمسی نرسیده‌اند، عنوان شده است (اسفندیاری، ۱۴۰۰، ۳). در ماده ۴۳ نیز وضعیت مخاطره‌آمیز به همراه مصادیق بیان شده؛ خطر شدید و قریب‌الوقوع نیز وضعیتی است که حیات یا سلامت جسمی یا روانی آنان به شدت تهدید و در معرض آسیب قرار گیرد، به نحوی که مداخله فوری و چاره‌جویی را ایجاب نماید. در خصوص حصری یا تمثیلی بودن این ماده، چنین پیدا است که با نظر به سبک و سیاق این قانون و تدابیر حمایتی آن، ماده مذکور حصری نبوده و تمثیلی باشد.

۳- ماده ۲: تمام افرادی که به سن هجده سال تمام شمسی نرسیده‌اند، مشمول این قانون می‌باشند.

۴- ماده ۳: موارد زیر در صورتی که طفل یا نوجوان را در معرض بزه دیدگی یا ورود آسیب به سلامت جسمی، روانی، اجتماعی، اخلاقی، امنیت و یا وضعیت آموزشی وی قرار دهد، وضعیت مخاطره‌آمیز محسوب شده و موجب مداخله و حمایت قانونی از طفل و نوجوان می‌شود: الف- بی‌سرپرستی طفل و نوجوان و یا بی‌توجهی و سهل‌انگاری در انجام وظایف قانونی و شرعی نسبت به آنان از سوی هر شخصی که مکلف به آن است؛ ب- ابتلای هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی به بیماری یا اختلال‌های رفتاری، روانی یا شخصیتی و یا بیماری‌های جسمی واگیر صعب‌العلاج به تشخیص پزشکی قانونی؛ پ- زندانی شدن هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی؛ ت- ابتلاء هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی به اعتیاد‌های زیان‌آور نظیر مواد مخدر و روانگردان یا قمار؛ ث- قوادی و یا دانه‌ها یا اداره کردن مراکز فساد و فحشا توسط هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی و یا اشتهار آن‌ها به فساد اخلاق و فحشا؛ ج- خشونت مستمر والدین، اولیاء، سرپرستان قانونی و یا سایر اعضای خانواده نسبت به یکدیگر؛ چ- عدم اقدام برای ثبت واقعه ولادت یا عدم اخذ اسناد سجلی یا هویتی برای طفل یا نوجوان بدون عذر موجه؛ ح- بازماندن طفل و نوجوان از تحصیل؛ خ- طرد شدن طفل و نوجوان از سوی خانواده؛ د- کم‌توانی جسمی یا ذهنی طفل و نوجوان، ابتلای وی به بیماری‌های خاص یا اختلال هویت جنسی؛ ذ- نقض قوانین جزائی توسط طفل یا ارتکاب جرم توسط نوجوان و یا استفاده از آن‌ها در فعالیت‌های مجرمانه، وارد شدن یا وارد کردن طفل و نوجوان در فعالیت‌هایی نظیر تکدی‌گری و قاچاق و همچنین اعتیاد آنان به مواد مخدر، روانگردان یا مشروبات الکلی؛ ر- هرگونه وضعیت زیانبار ناشی از فقر شدید آوارگی، پناهندگی، مهاجرت یا بی‌تابعیتی؛ ز- فرار مکرر از خانه یا مدرسه و ترک تحصیل از سوی طفل یا نوجوان؛ ژ- سوءرفتار نسبت به طفل و نوجوان و یا بهره‌کشی از او.

مقنن در ماده ۴ این قانون از دفاتر حمایت قوه قضائیه سخن به میان آورده است که دفاتر مذکور، به منظور ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر نهادها و مراجع، تهیه گزارش‌های موردی یا ادواری، انجام مطالعات و تحقیقات آماری و اطلاعاتی تشکیل می‌گردد که در ماده ۵ همین قانون چنین مرقوم شده است که با تشخیص رییس قوه قضائیه در حوزه‌های قضایی شهرستان و تحت نظر دادستان ساختار و تشکیلات مناسب جهت ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر نهادها و اجرای وظایف این قانون ایجاد می‌شوند. در نهایت در تبصره آن، عنوان شده که مادامی که تشکیلات موضوع این ماده ایجاد نشده، وظایف مقرر تحت نظارت دادستان توسط دادیار آموزش دیده در حوزه اطفال و نوجوانان انجام می‌گردد.

۲- بازتعریف دفاتر حمایت با تأکید بر وظایف محوله به اعضاء

پس از بیان این مقدمه درخصوص ضرورت بر تشکیل دفاتر حمایت و بیان وظایف محوله آن، اولین سؤالی که در ماده‌های ۴ و ۵ قانون مذکور پیش می‌آید، بحث اعضای دفاتر حمایت است و این که چه اشخاصی می‌بایست در دفاتر حمایت فعالیت نمایند؟

باعنایت به این موضوع که در ماده‌های مذکور پیرامون اعضاء دفاتر صحبتی نشده؛ ولیکن به نظر

۵- ماده ۴: دفتر حمایت از اطفال و نوجوانان قوه قضائیه به منظور ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر نهادها، تهیه گزارش‌های موردی یا ادواری، انجام مطالعات و تحقیقات آماری و اطلاعاتی، پایش و ارزشیابی فعالیت‌های دفاتر استانی و شهرستانی در خصوص اجرای این قانون در قوه قضائیه تشکیل می‌شود. واحدی از این دفتر در حوزه قضائی هر استان و تحت نظر رییس کل آن حوزه تشکیل و مستقر می‌شود.

۶- ماده ۵: با تشخیص رییس قوه قضائیه، در حوزه‌های قضائی شهرستان و تحت نظر دادستان ساختار و تشکیلات مناسب جهت ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر نهادها و اجرای وظایف زیر تشکیل می‌شود: الف- مداخله فوری قضائی به منظور پیشگیری از بزه‌دیدگی اطفال و نوجوانان در معرض خطر شدید و قریب‌الوقوع و یا جلوگیری از ورود آسیب بیشتر به آنان؛ ب- ارائه مشاوره و معاضدت‌های حقوقی و تشکیل پرونده شخصیت برای اطفال و نوجوانان در معرض خطر یا بزه‌دیده؛ پ- ایجاد شرایط مناسب در خانواده برای اطفال و نوجوانان در معرض خطر یا بزه‌دیده و یا معرفی آنان به بهزیستی و یا سایر نهادهای مربوط؛ ت- تهیه و ارائه گزارش از وضعیت طفل و نوجوان موضوع این قانون و درخواست اتخاذ اقدامات حمایتی قضائی از مراجع قضائی صالح؛ ث- نظارت بر حسن اجرای آراء و تصمیمات مرتبط با طفل و نوجوان و همچنین اجرای آراء و تصمیمات ارجاعی توسط مقام قضائی و پیگیری و پایش وضعیت وی پس از اجرای رأی یا تصمیم و ارزشیابی اقدامات به عمل آمده؛ ج- تهیه گزارش‌های موردی یا ادواری و انجام مطالعات و تحقیقات آماری و اطلاعاتی مرتبط با طفل و نوجوان.

می‌رسد که به جهت وابستگی به دستگاه قضایی و برخی از امور محوله به این دفتر، ضرورت بر حضور اشخاصی که دانش حقوقی سرمایه آنان بوده و رأس آن، حضور مقام قضایی الزامی است. ایضاً به جهت پاره‌ای از فعالیت‌های میدانی در حوزه روانشناسی و تشکیل پرونده‌های شخصیت، ضرورت حضور مددکار اجتماعی و روان‌شناس در این دفاتر حس می‌شود که وجود ماده ۶ قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، سندی بر تأیید مطالب شده است (ارزانیان، ۱۴۰۱، ۲۶۲). از این لحاظ که به همکاری مؤثر سازمان بهزیستی با دفاتر حمایت به عنوان متولیان این قانون اشاره شده و آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ این قانون نیز به همین خاطر تصویب شده است.

البته مفاد ماده ۴ حکایت از آن دارد که تا فراهم شدن بستر اجرایی دفاتر حمایت، مسئولیت آن با دادیار آموزش‌دیده‌ای است که تحت نظارت دادستان آن مجموعه وظایف مقرر در این قانون را انجام دهد. با امعان نظر به آن که، در صدر ماده ۵ این قانون بیان شده که تشکیلات دفاتر حمایت زیر نظر دادستان ایجاد می‌شود؛ به نظر می‌رسد دفاتر حمایت در هر صورت زیر نظر دادستان تشکیل و وظایف محوله را انجام می‌دهند. فلذا در صورت فراهم شدن بستر اجرایی آن نیز، همچنان تحت نظر دادستان شهرستان به فعالیت خود می‌پردازند.

لازم به ذکر است که هرچند از اعضای دفاتر حمایت دقیقاً مطلبی مرقوم نگردیده است، لکن به نظر می‌رسد که انتخاب و حضور اعضای دفاتر حمایت نیز با دادستان است و در جایی که دادیار مسئولیت هدایت دفاتر حمایت را داراست، انتخاب اعضاء در صورت تفویض اختیار که بعداً بدان پرداخته خواهد شد، با شخص دادیار می‌باشد.

۳- نقش دادیار در هدایت دفاتر حمایت

مطابق ماده ۱۱ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ ریاست دادسرا با دادستان است و وفق ماده ۲۷ همین قانون، جهت پیشگیری از جرایم و حفاظت از حقوق عامه، تعقیب و اجرای محکومیت‌های کیفری اختیاراتی است که برای دادستان پیش‌بینی شده است (براهویی و همکاران، ۱۴۰۰، ۴۵). نظر به این که در تبصره ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ چنین بیان شده که وظایف مقرر در این قانون، تحت نظارت دادستان و توسط دادیار آموزش‌دیده انجام می‌گیرد (خالقی، ۱۳۹۴، ۷۰) و ماده ۷۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ حکایت از آن دارد که دادستان در اموری که به بازپرس ارجاع

می‌دهد، حق نظارت و تعلیمات دارد و در ماده ۸۸ قانون فوق بیان شده که در اموری که از طرف دادستان به معاون دادستان یا دادیار ارجاع می‌شود، آنان در امور محوله تمام وظایف و اختیارات دادستان را دارند و تحت تعلیمات او انجام وظیفه می‌نمایند (صالحی و افراسیابی، ۱۳۹۷، ۱۹۴). لذا با مذاقه در مواد یاد شده، وظیفه نظارت و تعلیم بازپرس و دادیاران با دادستان است (طحان نظیف و طهماسبی، ۱۳۹۷، ۹۵).

در تبصره ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ صرفاً به نقش نظارت دادستان اشاره شده؛ آیا دادستان وفق مواد پیشین، وظیفه تعلیم دادیار را نیز عهده‌دار است؟ در تبصره ماده ۵ بیان شده که وظایف مقرر تحت نظارت دادستان و توسط دادیار آموزش دیده انجام می‌گیرد و به نظر می‌آید که صرفاً نظارت بر عهده دادستان است و تعلیم از وظایف نامبرده نمی‌باشد. چرا که ماهیتاً ارتباط بین این دو از الگوی سلسله مراتبی تبعیت می‌نماید (قائدی و جهانگیری، ۱۴۰۲، ۱۲۹). رابطه سلسله مراتبی یکی از مدل‌های اصلی ارتباطات درون یا میان سازمانی است که تکیه آن، بر روابط عمودی و به صورت آشناری می‌باشد. بدین نحو که یکی از مقامات متولی تصمیم‌گیری از بالا به پایین برای سایر مقامات می‌باشد (قائدی و جهانگیری، ۱۴۰۲، ۱۳۰).

با امعان نظر به سیاست جنایی تقنینی ایران که تابع مدل ارتباط سلسله مراتبی میان دادستان و دادیار بوده و دادیار مکلف به تبعیت از دادستان می‌باشد (جافریان، ۱۳۹۵، ۱۸)؛ لذا ارتباط بین این دو همواره ارتباط طولی است و در طول و امتداد یکدیگر قرار دارند. لکن در اینجا مقنن از واژه تعلیم استفاده نکرده است؛ آیا مجدداً دادیار مکلف به تبعیت از نظرات دادستان است؟ در نگاه اول به نظر می‌رسد که عدم استقلال دادیار نسبت به دادستان در این قانون تا حدود زیادی مترزل می‌باشد و دادیار به عنوان هدایت‌کننده دفاتر حمایت صرفاً تحت نظارت دادستان به وظایف خود می‌پردازد و نظارت دادستان بر دادیار صرفاً نظارت اداری می‌باشد. لکن با امعان نظر به مجموعه وظایف و اقدامات دفاتر حمایت مندرج در ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ چنین به نظر می‌رسد که اکثر وظایف آن، تصمیم قضایی به معنی اخص محسوب نشده و مقنن به جهت آن که اقدامات دفاتر حمایت، اکثراً قضایی محسوب نشده و به همین خاطر از واژه نظارت استفاده نموده است؛ فلذا رابطه سلسله مراتبی میان دادیار و دادستان کمافی‌السابق اینجا نیز باقی است. مستند این نظر، ماده‌های ۳۵^۷ و

۷- ماده ۳۵: هرگاه دادستان پس از ملاحظه گزارش موضوع ماده (۳۳) یا از هر طریق دیگر اتخاذ تدابیر حمایتی موضوع این قانون را ضروری تشخیص دهد با توجه به نوع و شدت خطر، کیفیت جرم و سوابق و وضعیت جسمی، روانی، اجتماعی و اخلاقی طفل یا نوجوان و والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی او، در صورت امکان با همکاری و

۳۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ می‌باشند.

در ماده ۳۵ چنین بیان شده که دادستان در موارد ضروری پس از اخذ نظر مددکار اجتماعی بهزیستی و یا واحد حمایت دادگستری، دستور موقت خروج طفل و نوجوان را از محیط خطر و انتقال او به مکانی امن را می‌دهد (محسنی، ۱۳۹۹، ۱۴۷). بنابراین برعهده دادستان است که با حمایت بهزیستی و دفاتر حمایت اقدامات قضایی محوله را ترتیب اثر دهد و اکنون که دفاتر حمایت توسط دادیار آموزش دیده اداره می‌شوند؛ دادیار مکلف به تبعیت از دادستان می‌باشد؛ چراکه وظیفه اقدامات قضایی بعدی با دادستان است. البته باعنایت به ماده ۸۸ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ امکان تفویض اختیارات و وظایف از ناحیه دادستان به دادیار وجود دارد و دادیار در نهایت مکلف به تبعیت است. به عبارتی بهتر، دادیار در نقش سکandar دفاتر حمایت تحت نظارت و تعلیمات دادستان مؤکداً وظایف منحصر در قانون را انجام می‌دهد. در این میان اقدامات قضایی فوری ماده‌های ۳۵ و ۳۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ نیز در صورت تفویض اختیارات به وی، بلامانع است.

۴- فرایند رسیدگی به پرونده‌های دفاتر حمایت با محوریت نقش دادیار

در ماده ۳۰ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، علاوه بر جهات شروع به تعقیب مندرج در ماده ۶۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، جهات دیگری اعم از تقاضای طفل یا نوجوان و گزارش‌ها و درخواست‌های مکبوب یا شفاهی که هویت گزارش‌دهندگان و نویسندگان آن مشخص نیست در صورتی که دارای قرائن معقول و متعارف باشد؛ نیز اضافه گردیده که از جمله اقدامات حمایتی و مهم مقنن می‌باشد.

توسط این اشخاص اقدام لازم را جهت رفع خطر انجام داده و در موارد ضروری پس از اخذ نظر مددکار اجتماعی بهزیستی و یا واحد حمایت دادگستری دستور موقت خروج طفل و نوجوان را از محیط خطر و انتقال او به مکانی مطمئن و امن مانند مراکز بهزیستی یا سایر مراکز مرتبط و یا سپردن به شخص مورد اطمینان صادر و مراتب را حداکثر ظرف مدت پانزده روز جهت اتخاذ تصمیم مقتضی به دادگاه اعلام می‌کند.

۸- ماده ۳۶: هرگاه حمایت و رعایت مصلحت طفل یا نوجوان در معرض خطر و بزه دیده، مستلزم اتخاذ تصمیم در خصوص حضانت، ولایت، قیمومت، سرپرستی، ملاقات، عزل ولی قهری، سپردن به خانواده جایگزین یا مراکز بهزیستی و یا سایر نهادها و مؤسسات اجتماعی، تربیتی، درمانی یا بازپروری، نگهداری در مکانی مطمئن و امن و یا سپردن موقت به شخص مورد اطمینان دادگاه باشد، دادستان گزارشی در مورد وضعیت طفل و نوجوان و ادله ضرورت اتخاذ اقدامات مزبور تهیه و به دادگاه خانواده ارسال می‌کند.

شایان توجه است که طبق ماده ۳۱^۹ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ تمام جرائم موضوع این قانون جنبه عمومی داشته و بدون شکایت شاکی خصوصی قابل تعقیب می‌باشد. این بدین معنی است که به طور مثال بزه ایراد آسیب ناشی از بی‌توجهی و سهل‌انگاری اشخاصی اعم از والدین، اولیاء و سرپرستان قانونی نسبت به اطفال و نوجوانان مندرج در ماده ۱۰۹^{۱۰} قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ که در بندهایی به شرح مبسوط می‌پردازد، وفق این قانون غیرقابل گذشت می‌باشد؛ لکن ایراد ضرب و جرح عمدی کودک یا نوجوان براساس قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ اساساً قابل گذشت بوده و به جهت آن که در این قانون، مطلب جدیدی عنوان نشده، همچنان قابل گذشت محسوب می‌شود. لذا دادستان به عنوان مدعی‌العموم و مسئول دفاتر حمایت در جایی که با گذشت ولی قهری (در صورتی که بزه به ایشان منتسب نباشد) مواجه هستند، نمی‌توانند اقدامات تعقیبی بعدی را انجام دهند و صرفاً در خصوص قیم اتفاقی، با در نظر گرفتن تبصره دوم ماده ۱۰۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ می‌تواند اقداماتی انجام دهد.

در گام بعدی سؤالی مطرح می‌شود با این عنوان که آیا اقدامات موجود در ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ و درخواست از محاکم قضایی صالح نیاز به رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی است؟ آیا درخواست‌دهنده ملزم به پرداخت هزینه دادرسی می‌باشد؟ با عنایت به سبک و سیاق قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ که جنبه حمایتی دارد، چنین به نظر می‌آید که

۹- ماده ۳۱: تمام جرائم موضوع این قانون جنبه عمومی داشته و بدون شکایت شاکی خصوصی قابل تعقیب می‌باشد و در صورت گذشت شاکی خصوصی تعقیب موقوف نخواهد شد.

۱۰- ماده ۹: هرگاه در اثر بی‌توجهی و سهل‌انگاری اشخاص غیر از والدین نسبت به اطفال و نوجوانان نتایج زیر واقع شود، مقصر علاوه بر پرداخت دیه به شرح زیر مجازات می‌شود: الف- فوت طفل یا نوجوان حسب مورد به مجازات حبس درجه پنجم قانون مجازات اسلامی؛ ب- فقدان یکی از حواس یا منافع، قطع، نقص یا ازکارافتادگی عضو، زوال عقل یا بروز بیماری صعب‌العلاج یا دائمی جسمی یا روانی و یا ایراد جراحت از نوع جائفه یا بالاتر حسب مورد به مجازات حبس درجه شش قانون مجازات اسلامی؛ پ- نقصان یکی از حواس یا منافع، شکستگی استخوان یا دیگر اعضاء و یا بروز بیماری روانی به مجازات حبس درجه هفت قانون مجازات اسلامی؛ ت- جراحت سر و صورت و یا گردن در صورت عدم شمول هر یک از بندهای (ب) و (پ) به مجازات حبس درجه هشت قانون مجازات اسلامی؛ ث- آزار جنسی ناشی از بی‌توجهی و سهل‌انگاری شدید و مستمر حسب مورد به یکی از مجازات‌های درجه هشت قانون مجازات اسلامی.

اقدامات و تدابیر حمایتی به صورت رایگان باشد و جهت تأیید آن، ماده ۲۶^{۱۱} آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۴۰۰ است.

لکن درخصوص رعایت تشریفات آیین دادرسی مدنی در اینجا قائل به تفکیک هستیم. درخصوص گزارشات و درخواست‌هایی که از ناحیه دفاتر حمایت و دادستان از محاکم قضایی به عمل می‌آید، با عنایت به حمایتی بودن این اقدامات، مراجع درخواست‌کننده به حکم این قانون، نیازی به رعایت تشریفات قانون آیین دادرسی مدنی در طرح دادخواست و معذالک نمی‌باشند. لکن در ماده ۳۷^{۱۲} قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ بیان شده که دادگاه کیفری رسیدگی‌کننده به جرایم موضوع این قانون مکلف است هنگام صدور رأی با درخواست طفل یا نوجوان یا والدین یا سرپرست نسبت به تعیین و جبران خسارات وارده به طفل یا نوجوان اقدام کند. ایضاً در ماده ۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ نیز چنین عنوان شده که پس از آن که متهم تحت تعقیب قرار گرفت، زیان‌دیده از جرم می‌تواند تصویر یا رونوشت مصدق تمام ادله و مدارک خود را جهت پیوست به پرونده به مرجع تعقیب تسلیم کند و تا قبل از اعلام ختم دادرسی دادخواست ضروریان خود را به دادگاه تسلیم نماید. مطالبه ضروریان و رسیدگی به آن مستلزم رعایت تشریفات قانون آیین دادرسی مدنی است. باعنایت به این که در ماده ۳۷ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ از کلمه درخواست استفاده شده و شرایط دیگری نیز در هنگام تدوین برای آن بیان نشده؛ لذا به نظر می‌رسد که مراد قانون‌گذار صرف ارائه درخواست به محاکم کیفری است؛ چراکه طرح مجدد این ماده دور از حکمت قانون‌گذار است.

مطلب بعدی که می‌بایست بدان پرداخته شود؛ حضور مسئول دفاتر در جلسات رسیدگی می‌باشد. آیا عنداللزوم امکان حضور مسئول دفاتر حمایت فراهم است؟ آیا شرکت در جلسات الزامی است؟ با امعان نظر به بند «ث» ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، بیان شده که نظارت بر حسن اجرا آراء و تصمیمات مرتبط با اطفال و نوجوانان و همچنین اجرای آراء و تصمیمات ارجاعی توسط مقام قضایی و پایش وضعیت وی پس از اجرای آراء و تصمیمات؛ حکایت از آن دارد که حضور نماینده یا مسئول دفاتر حمایت در

۱۱- ماده ۲۶: سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است آزمایش‌ها، معاینات پزشکی و بالینی مورد نیاز طفل و نوجوانان معرفی‌شده از سوی مراکز بهزیستی را به صورت رایگان، خارج از نوبت و با رعایت الزامات دوستدار کودک انجام دهد.

۱۲- ماده ۳۷: دادگاه کیفری رسیدگی‌کننده به جرائم موضوع این قانون مکلف است هنگام صدور رأی، با درخواست طفل یا نوجوان یا والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی نسبت به تعیین و جبران خسارات‌های وارد شده به طفل یا نوجوان اقدام کند.

فرایند دادرسی و رسیدگی امکان‌پذیر باشد و البته الزامی بودن حضور وی در جلسات رسیدگی نیاز به تصریح مقنن داشته و ضمانت اجرای عدم حضور نیز درج نگردیده است. لازم به ذکر است که در تقویت این دیدگاه می‌توان به ماده ۶۶ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ نیز اشاره نمود.

با ملاحظه بند «ث» ماده ۵ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ آیا اساساً امکان اعتراض به تصمیمات و آراء محاکم کیفری و خانواده از ناحیه دفاتر حمایت فراهم شده است؟ با توجه به این که در متن قانون سازوکار اعتراض تصمیمات محاکم قضایی پیش‌بینی شده است. توجه به ماده ۱۳۴۹ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ که بیان شده سایر ترتیبات رسیدگی به جرایم موضوع این قانون مطابق قوانین و مقررات عمومی است؛ لذا می‌بایست به عمومات مراجعه نمود. وفق ماده ۴۳۳ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲، با توجه به این که دفاتر حمایت دادگستری هر شهرستان زیر نظر دادستان نسبت به اجرای وظایف خود اقدام می‌کند و دادیار آموزش‌دیده حسب ماده مذکور، می‌بایست گزارشات خود را به دادستان ارائه نماید و دادستان عنداللزوم به عنوان مدعی‌العموم حق اعتراض به آراء و تصمیمات محکم قضایی دارا است.

النهایت سؤالی مطرح می‌شود که تکالیف و وظایف بار شده در ماده ۵ و سایر ماده‌های قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ آیا با ضمانت اجرای کیفری همراه است؟ آیا درخصوص عدم اجرای قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ مطابق با عمومات امکان اجرای ضمانت کیفری موجود است؟ مطابق ماده ۱۴۲۷^{۱۳} قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، هریک از مسئولان یا کارکنان نهادهای حکومتی یا دستگاه‌های اجرایی که از انجام وظیفه مندرج در این قانون امتناع ورزد، به انفصال از خدمات دولتی و عمومی درجه ۵ محکوم می‌شود.

نکته حائز اهمیت دیگر، در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، جنین به رسمیت شناخته نشده و پیرامون آن مطالبی به چشم نمی‌خورد که درخصوص آن آیا سازوکاری مدنظر قانون‌گذار بوده یا خیر؟ که به نظر می‌آید با توجه به عدم درج مطالبی از این قبیل، می‌بایست به عمومات جزایی مراجعه نمود که عده‌ای بر آن هستند که با عنایت به روح این قانون، به حمایت از بدو تولد پرداخته شده است.

۱۳- ماده ۴۹: سایر ترتیبات رسیدگی به جرائم موضوع این قانون مطابق قوانین و مقررات عمومی خواهد بود.
 ۱۴- ماده ۲۷: هریک از مسئولان یا کارکنان نهادهای حکومتی یا دستگاه‌های اجرایی که از انجام وظایف مقرر در این قانون امتناع کند به انفصال از خدمات دولتی و عمومی درجه پنج قانون مجازات اسلامی محکوم می‌شود.

از دیگر نکاتی که بدان پرداخته نشده است؛ کم و کیف تشکیل پرونده شخصیت است. بدین نحو که وفق ماده ۲۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ تشکیل پرونده شخصیت برای تمامی جرایم کودکان و نوجوانان الزامی است. حال چنانچه کودک یا نوجوان جهت تشکیل پرونده شخصیت حضور نیابد به رغم اعلام شعبه، آیا اساساً ابلاغ و پس از آن جلب میسر است؟ که در قوانین جزایی ضمانت اجرایی تعبیه نشده است. قانونگذار برای نخستین بار در بند «ب» ماده ۵ این قانون در خصوص تشکیل پرونده شخصیت برای کودک یا نوجوان در معرض خطر و یا بزه دیده سخن گفته است که با توجه به سیاق ماده و عدم درج ضمانت اجرای عدم تشکیل آن، به نظر می‌رسد که الزامی در تشکیل یا عدم تشکیل این پرونده‌ها وجود ندارد.

حال سؤال دیگری مطرح می‌شود با این عنوان که مطابق ماده ۱۶^{۱۵} دستورالعمل تشکیل پرونده شخصیت متهم مصوب ۱۳۹۸ محتوای پرونده شخصیت محرمانه است و افشای آن جز به وسیله متهم ممنوع است؛ و در ماده ۱۶۷^{۱۶} دستورالعمل فوق بیان شده که واحد مددکاری پس از وصول دستور مقام قضایی نسبت به تشکیل پرونده شخصیت اقدام می‌نماید. با توجه به ضرورت اخذ دستور از مقام قضایی پیرامون تشکیل آن، لذا دادیار به نیابت از دادستان دستور لازم را صادر می‌نماید و وظایف محوله را انجام می‌دهد.

نتیجه

باید گفت که حمایتی بودن قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ را از تمامی ابعاد می‌توان درک نمود و مهم‌ترین شاهد مثال آن، ماده ۱۷۳۰^{۱۷} همین قانون است. در صورتی که جهات شروع به تعقیب

۱۵- ماده ۱۶: محتویات پرونده شخصیت، محرمانه است و افشاء محتویات آن جز توسط متهم موضوع پرونده ممنوع است.

۱۶- ماده ۷: واحد مددکاری اجتماعی مکلف است پس از وصول دستور مقام قضایی نسبت به تشکیل پرونده شخصیت در سامانه اقدام کند و حداکثر ظرف بیست روز و در پرونده‌های زندانی‌دار حداکثر ظرف ده روز مراتب را به بازپرس یا دیگر مقامات قضایی مربوط اعلام کند.

۱۷- ماده ۳۰: علاوه بر جهات قانونی برای شروع به تعقیب موضوع قانون آیین دادرسی کیفری، موارد زیر نیز از جهات قانونی برای شروع به تعقیب یا اتخاذ تدابیر حمایتی مقرر در این قانون می‌باشد: الف- تقاضای طفل و نوجوان؛ ب- گزارش‌ها و درخواست‌های مکتوب یا شفاهی که هویت گزارش‌دهندگان و نویسندگان آن‌ها مشخص نیست در صورتی که دارای قرائن معقول و متعارف باشد.

در امر کیفری ماده ۶۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ است که جهات آن توسط ماده مارالذکر به جهت حمایت از کودکان و نوجوانان توسعه پیدا کرده است.

پس از طرح مطالب موضوعه، پیشنهادات قانونی جهت برون‌رفت از برخی ابهامات به شرح ذیل بیان می‌گردد: با عنایت به آن که در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ به ضرورت تشکیل دفاتر حمایت اشاره شده ولیکن اعضای آن مشخص نگردیده است؛ لذا به نظر می‌رسد که مقنن نیاز است تا به تفصیل نسبت به تعیین اعضاء و وضعیت انتصاب آن‌ها تعیین تکلیف نماید. تبیین دقیق‌تر وضعیت و نقوش اعضاء و مسئول دفاتر حمایت بدین جهت که آیا الزامی در حضور جلسات دادرسی از ناحیه اعضاء وجود دارد یا خیر؟ اعضاء اعضا از یکدیگر به چه نحوی می‌باشد؟ تبیین دقیق جایگاه بهزیستی با توجه به آیین‌نامه اجرایی ماده ۶ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹ و احصاء وظایف و اختیارات آنان در قانون. تبیین نقش دادیار به عنوان مسئول دفتر با محوریت این که اقدامات نامبرده قضایی است یا اداری؟ بازنگری در برخی از جرایم و مجازات‌های آن، ویژه جرم‌انگاری خاص در خصوص جرم ایراد ضرب و جرح عمدی کودک و نوجوان که جای آن در این قانون به نحو بسیار محسوس به چشم خورده است.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: تعارض منافع در این مقاله وجود ندارد.

تأمین اعتبار پژوهش: این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی نگارش یافته است.

منابع

- اسفندیاری، ته‌مین، ۱۴۰۰، اقدامات حقوقی حمایت محور سازمان بهزیستی نسبت به کودکان و نوجوانان، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۱۲.
- ارزانیان، نسترن، ۱۴۰۱، بررسی خلأهای قانون حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان با تأکید بر نقش دفاتر حمایت از حقوق کودکان و نوجوانان دادگستری، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره ۱۳.
- براهویی، شهریار؛ سایانی، علیرضا؛ شاملو، باقر، ۱۴۰۰، بررسی تطبیقی دامنه تأثیر نقش دادستانی در تعقیب جرایم در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۷۰ و ۱۳۹۲، **فصلنامه تحقیقات حقوقی آزاد**، شماره ۵۲.

- پتفت، آریز، ۱۴۰۰، پاسخ نظم حقوق داخلی به خشونت علیه کودکان، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۹.
- جافیان، احمد، ۱۳۹۵، مقایسه اختیارات دادستان در حقوق ایران و انگلیس و فرانسه، **فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی**، شماره ۱.
- خالقی، علی، ۱۳۹۴، **نکته‌ها در قانون آیین دادرسی کیفری**، چاپ اول، تهران، انتشارات شهر دانش.
- دهخدا، علی اکبر، ۱۳۷۷، **نعت‌نامه دهخدا**، جلد چهارم، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- صالحی، محمدخلیل و افراسیابی، علی، ۱۳۹۷، جایگاه و حدود اختیارات دادستان در نظام رسیدگی کیفری ایران، **فصلنامه پژوهش حقوق کیفری**، شماره ۲۵.
- طحان نظیف، هادی و طهماسبی، محمدحسن، ۱۳۹۷، نقش دادستان در صیانت از حقوق و آزادی‌های عمومی در حقوق کیفری ایران، **فصلنامه قضاوت**، شماره ۹۳.
- عالمی، محمدحسین و طالبی، فریبا، ۱۴۰۰، بررسی تطبیقی حقوق کودک از منظر حقوق ایران و قوانین بین‌الملل، **فصلنامه مطالعات حقوق بشر اسلامی**، شماره ۱.
- عباسی، محمود؛ مرسی، هادی؛ فخرالساداتی، سیداسماعیل، ۱۴۰۱، رویکرد حمایتی حقوق ایران به بزه‌دیدگی اطفال و نوجوانان در فضای مجازی با تأکید بر قانون حمایت از اطفال و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۱۴.
- قانندی، سعید و جهانگیری، شبنم، ۱۴۰۲، تحلیل الگوی رابطه سلسه مراتبی میان دادستان و دادیار در حقوق کیفری ایران، **فصلنامه تمدن حقوقی**، شماره ۱۵.
- کونانی، سلمان، ۱۳۹۹، روح کودک؛ نگاهی به اهداف حقوق کودک در رویکردی تطبیقی، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۸.
- کشکولیان، اسماعیل و حیدری، مسعود، ۱۴۰۰، سیر تحولات دادرسی دادگاه اطفال در حقوق کیفری ایران، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۹.
- گل‌کرم، شرمینه و خندانی، سیدپدرام، ۱۳۹۸، مفهوم‌شناسی حقوق کودک در ایران و اسناد بین‌المللی، **فصلنامه پژوهش‌های سیاسی و بین‌المللی**، شماره ۴۴.
- محسنی، الهه، ۱۳۹۹، روش‌های حمایت از کودکان بدسرپرست و بی‌سرپرست در حقوق ایران، **فصلنامه حقوق کودک**، شماره ۶.

Legal Civilization

No.17- Winter 2024

ISSN: 2873-1841
ISSN: 2873-1922

An Investigation of the Necessity to Disclose the Existence of Contract in Third Party Funding in International Arbitration and Privilege

Mohammad Mahdi Asadi

Aggravated Qualities of Crime in Iranian Criminal Law

Mohammad Kamali, Mohammadbagher Basir

The Foundations of Natural Rights in John Locke and Its Impact on the Convention on the Rights of the Child

Mohamad Mahdi Davar, Saeideh Taslimi

Decriminalization; an Attitude to Prevent the Persistence of Juvenile Delinquency

Mohammad Javanbakht, Parisa Karimeh, Mohaddeseh Sadeghian Lamraski

Examining the Concept of the Holder of a Commercial Document

Sara Farzadimehr, Shapoor Mohammadhosseini, Mohammadreza Haghighi

The Effect of Islamic Lifestyle in the Prevention of White-Collar Crimes: Legal and Jurisprudential Analysis

Maryam Kamaei, Zahra Ansarifard, Petter Gottschalk

Methods of Resolving Disputes in FIDIC Contracts

Arman Yaghobi Moghadam, Mohammad Gholampour Vishkaei, Mohammad Yararshadi

Examining the Analyzing the Evolution of the Criminal Phenomenon of Genocide in the Historical Context

Mohammad Javanbakht, Minoo Mohammadei, Kiomars Kalantari daroonkela

The Role of the Judge in the Execution of Criminal Sentences in Deterrence and Individualization of Punishment

Zahra Nazari

Criticism and Assessment of Managers' Responsibility for the Company's Tax Liabilities Based on the Legal Bill to Amend a Part of the Commercial Law and the Direct Taxes Law

Nima Rezaei, Mohammad Shojaei Far, Amirhasan Abolhasani

Tax Crimes with an Approach to Penology in Iranian Law

Sayyede Faezeh Fatemi

Competent Authority and Demand Title in Land Nationalization Lawsuits

Moslem Alahyari

Executive Challenges of Children and Adolescent Rights Protection Offices Centered on the Role of Judge

Sayyed Mehdi Ahmadi, Nastaran Arzainan

Environmental Responsibility of Multinational Companies in the Oil Industry with Emphasis on the "Polluter Pays" Principle

Hadi Masoudifar, Fatemeh Naeimi Shamel

The Impact of Restorative Justice and Criminal Policy on Sexual Victimization of Children (from Protection to Rehabilitation)

Sayyed Hosein Dehghan Nayeri, Maryam Mosaferi

The Right to Self-Determination as one of the Basic Human Rights Regarding Transgender People (with Emphasis on the Decree Issued by the 13th Branch of the Court of Appeal of Mazandaran Province)

Mohammad Saïd Hosseini, Heshmat Rostami Daroonkela, Mohammad Mehdi Saki, Fatemeh Dehghan, Abbas Rezaei Gilani4

Protection of the Cultural Rights of Prisoners in International, Regional Instruments and Iranian Legal System

Marjan Negahi Mokhlesabadi

Analysis of the Tax Law System Governing Commercial Companies

Parisa Rezvan, Ali Zare

Human Dignity in Criminal Law and International Documents

Mohammad Amin Ebrahimi

The Role of Government-Owned Property in Promoting Economic Goals: Analysis of Laws and Examination of Obstacles and Solutions

Elham Derki, Ayda Mokhtareh, Behnam Rastegari

Subjectivity and Proof of Crime in the Islamic Penal Code Approved in 2012

Sadegh Banitarafian Havizavi

The Differential Criminal Policy of the Armed Forces Law against the Sale of Military Property and Objects

Yasser Shakeri